

Nærings- og kulturkomiteen

Møtebok 02/10

Ávjuvárgaiddnu 50, N-9730 Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Tid:26.-28.05.10

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
004/10	Godkjenning av innkalling og saksliste
005/10	Valg av saks- og skyggeordfører
006/10	Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser
007/10	Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel

Tilstede

Leder Kåven, Toril Bakken	Nordkalottfolket (NKF)
Nestleder Pedersen, Geir Tommy	Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Haaker, Heidi P. Greiner	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Medlem Oskal, Margit Eli Anti	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Medlem Store, Knut	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Medlem Eira, Mathis Nilsen	Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Bæhr, Per A.	Flyttsamelista (FSL)
Medlem Eliassen, Olaf	Árja (Á)
Medlem: Jensen, Skjalg	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Varamedlem Nystad, Sten-Egil	Fremskrittspartiet (FrP)
For Marthinsen, Aud (FrP)	
Varamedlem Grape, Cecilie	Norske samers riksforbund (NSR)
for Randi Skum (NSR)	
Varamedlem Inga, Arild Pettersen	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
For Sundset, Inga-Lill (AP)	

Permisjoner:

Medlem Randi Skum	Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Gunn Britt Retter	Norske samers riksforbund (NSR))
Medlem: Inga-Lill Sundset	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)
Medlem Aud Martinsen	Fremskrittspartiet (FrP)
Varamedlem Arild Pettersen Inga, hadde permisjon 28.05.10	Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP)

Fra administrasjonen

Siv Marit Romsdal Eira

Spørsmål til sametingsrådet

Komiteen ved NSR hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 21/10.

Egil Olli i sametingsrådet svarte på spørsmålene 26.05.10 kl 13.30

Komiteen ved NSR hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 23/10.

Vibeke Larsen i sametingsrådet svarte på spørsmålet 26.05.10 kl 15.35

Komiteen ved FSL hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 21/10.

Vibeke Larsen i sametingsrådet svarte på spørsmålene 27.05.10 kl 09.30, i tillegg svarte hun på spørsmål fra komiteen om mineralloven.

NKK 004/10: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Godkjenning av innkallingen

Innkallingen av 24.03.10 ble enstemmig godkjent

Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent, med følgende endringer:

Møtet i komiteen er åpent.

NKK 005/10: Valg av saks- og skyggeordfører

Sak 21/10 Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser

Saksordfører Skjalg Jensen

Skyggesaksordfører Geir Tommy Pedersen

Sak 23/10 Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv

Saksordfører Mathis N. Eira

Skyggesaksordfører Knut Store

NKK 006/10: Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Etter at Stortinget vedtok den nye mineralloven ble det viktig for Sametinget å kunne ha en direkte påvirkning på den fremtidige mineralvirksomheten i de samiske områdene i Norge. Mineralveilederen som Nærings og kulturkomiteen har behandlet skal være Sametingets veileder for hvordan samisk kultur, næring og bosetning blir ivaretatt ved mineralvirksomhet i de samiske områdene.

Merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Arild Pettersen Inga, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Skjalg Jensen, medlemmet fra Árja Olaf Eliassen og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven,

Ser at mineralveilederen er et viktig verktøy i forhold til å sikre samiske interesser i forbindelse med mineraldrift i samiske områder. Som basis for forhandlinger med eventuelle mineralselskaper, må det foreligge en helhetlig næringspolitikk og i særdeleshet mineralpolitikk. Sametingets politikk innenfor mineralutvikling fremkommer av flere ulike dokumenter og vedtak, blant annet sak 47/08, sak 27/09 Dette, sammen med saksutredningen i denne saken er et godt grunnlag for en helhetlig politikk innenfor mineralvirksomhet som næring i samiske områder.

Komiteen ber om at sametingets mineralpolitikk stadfestes som helhet, enten som del av en sak om helhetlig samisk næringspolitikk, eller som eget politikkområde. Viktige tema til klargjøring vil være etiske retningslinjer, opprydding etter endt gruvedrift, eierstrukturer og miljøstandarder.

Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Geir Tommy Pedersen, Cecilie Grape og Mathis N. Eira

Mineralvirksomhet i Samiske områder

Komiteens medlemmer fra NSR, Geir Tommy Pedersen, Cecilie Grape, Mathis Nilsen Eira viser til Sametingets vedtak i sak 47/08 og 27/09. Stortinget vedtok 10.06.09 mineralloven og denne trådte i kraft 01.01.10. Disse medlemmene konstaterer at loven ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene og kan ikke gi sitt samtykke til mineralloven, og at Sametinget på denne bakgrunn heller ikke kan gi sin tilslutning til de aktiviteter lovforslaget søker å regulere.

Disse medlemmene mener at Sametinget aktivt må sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samens land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett, historiske rettigheter, samt samisk rettsforståelse og bruk.

Disse medlemmene mener at minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer tilstrekkelig vern i forhold samens rettigheter ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning.

Disse medlemmene konstaterer at loven slik den nå foreligger ikke gir grunnlag for samarbeid for mineralbasert næringsutvikling i tradisjonelle samiske områder. Medlemmene ønsker et lovverk som gir forutsigbarhet for alle parter og mulighet for sameksistens mellom tradisjonelle og nye næringer. En av konsekvensene av loven slik den nå foreligger medfører at loven i stedet for å fremme mineralvirksomhet setter hindringer for slik virksomhet i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet så lenge loven ikke ivaretar samiske rettigheter. Medlemmene advarer mot en utvikling hvor ny industriell aktivitet truer tradisjonell bruksutøvelse eller samiske næringer og gjennom dette det materielle grunnlaget for den samiske kulturen.

Disse medlemmene mener at Sametinget må utarbeide en helhetlig rammeverk for mineralvirksomhet gjeldende for samiske tradisjonelle områder, som også innebærer etiske standarder for Sametingets mineralpolitikk. Dette rammeverket vil danne grunnlag for forhandlinger mellom Sametinget og mineralselskaper om mineralvirksomhet i samiske områder.

Et slikt rammeverk vil omfatte etiske retningslinjer for slik virksomhet, miljøhensyn, sosiale og kulturelle hensyn, økonomisk vederlag og Sametingets rolle som næringsutvikler og aktør i samiske områder, herunder avklaring av forretningsmessig eierskap i tilknytning til den industrielle virksomhet og deltakelse i industriutviklingen.

Disse medlemmene mener at Sametinget må uforme en modell for forhandlinger som klargjør på hvilken måte forhandlinger skal foregå og hva som skal inngå i eventuelle avtaler. I forhold til den enkelte forhandling må det først inngås en avtale om hvilke parter som er del av forhandlingene, samt betingelsene og rammene for forhandlingene.

Disse medlemmene mener at Sametinget har ansvar for å ta et helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser i sin behandling av mineralvirksomhet, folkeretten er en del av rammen for mineralvirksomhet i samiske områder. Disse medlemmene vil understreke at undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og vil slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling.

Medlemmet fra Flyttsamelista (Fsl) Per A. Bøhr

Har sett at ut fra den nye plan- og bygningsloven har Sametinget fått en rolle som gir Sametinget ansvaret med å ivareta samiske hensyn ved at Sametinget har innsigelsesrett i forhold til slike planer som har store innvirkninger på naturgrunnlaget for samisk kultur i det hele tradisjonelle samiske området.

Reindrifta har en slik rolle ut fra den nye plan- og bygningsloven. Reindriften hadde også en slik rolle ut fra den forrige plan- og bygningsloven, nemlig å ivareta reindriften sine interesser.

Man må først utrede hvilken virkning en slik mineralveileder kan ha på den rollen som f.eks. reindrifta, andre primærnæringer og andre interesser har og hadde, i forhold til tidligere og nåværende plan- og bygningslov og grunnlovens § 105 b, før man kan vedta en slik mineralplanveileder.

Forslag

Fra NSR

Forslag 1

Erstatter Sametingsrådets innstilling

Mineralvirksomhet i Samiske områder

Sametinget viser til Sametingets vedtak i sak 47/08 og 27/09. Stortinget vedtok 10.06.09 mineralloven og denne trådte i kraft 01.01.10. Sametinget konstaterer at loven ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene og kan ikke gi sitt samtykke til mineralloven. Dette innebærer at Sametinget på denne bakgrunn heller ikke kan gi sin tilslutning til de aktiviteter lovforslaget søker å regulere.

Sametinget vil aktivt sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samens land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett, historiske rettigheter, samt samisk rettsforståelse og bruk.

Minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer tilstrekkelig vern i forhold samens rettigheter ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning.

Sametinget konstaterer at loven slik den nå foreligger ikke gir grunnlag for samarbeid for mineralbasert næringsutvikling i tradisjonelle samiske områder. Sametinget ønsker et lovverk som gir forutsigbarhet for alle parter og mulighet for sameksistens mellom tradisjonelle og nye næringer. En av konsekvensene av loven slik den nå foreligger medfører at loven i stedet for å fremme mineralvirksomhet setter hindringer for slik virksomhet i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet så lenge loven ikke ivaretar samiske rettigheter. Sametinget advarer mot en utvikling hvor ny industriell aktivitet truer tradisjonell bruksutøvelse eller samiske næringer og gjennom dette det materielle grunnlaget for den samiske kulturen.

Sametinget vil utarbeide en helhetlig rammeverk for mineralvirksomhet gjeldende for samiske tradisjonelle områder, som også innebærer etiske standarder for Sametingets mineralpolitikk. Dette rammeverket vil danne grunnlag for forhandlinger mellom Sametinget og mineralselskaper om mineralvirksomhet i samiske områder.

Et slikt rammeverk vil omfatte etiske retningslinjer for slik virksomhet, miljøhensyn, sosiale og kulturelle hensyn, økonomisk vederlag og Sametingets rolle som næringsutvikler og aktør i samiske områder, herunder avklaring av forretningsmessig eierskap i tilknytning til den industrielle virksomhet og deltakelse i industriutviklingen.

Sametinget vil uforme en modell for forhandlinger som klargjør på hvilken måte forhandlinger skal foregå og hva som skal inngå i eventuelle avtaler. I forhold til den enkelte forhandling må det først inngås en avtale om hvilke parter som er del av forhandlingene, samt betingelsene og rammene for forhandlingene.

Sametinget har ansvar for å ta et helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser ved mineralvirksomhet, folkeretten er en del av rammen for mineralvirksomhet i samiske områder. Leting, undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og vil slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling.

Fra FSL og Árja

Forslag 2

Saken utsettes

Man må først utrede hvordan denne mineralplanveilederen kan virke inn på reindriftas, andre primærnærings og andre interessers rolle før og nå i forhold til tidligere og nåværende plan- og bygningslov og grunnlovens § 105 b.

Fra FrP

Forslag 3

Mineralutvinning er regulert i lover og forskrifter gitt av Storting og Regjering. Konsesjoner gis av direktoratet. I den grad det skal gis vilkår som skal begrense skadevirkninger og bidra til bærekraftig utvikling, skal disse sikre allmenne interesser for alle innbyggere.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

NKK 007/10: Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametingets planveileder danner grunnlag for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Ny plandel i Plan- og bygningsloven ble vedtatt av Stortinget 05.06.08 og trådte i kraft 01.01.09. Sametinget ga i sak 24/07 sitt samtykke til lovforslaget. Mineralvirksomhet i Samiske områder

Forslag

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Arild Pettersen Inga, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Skjalg Jensen, fra Norske samers riksforbund (NSR) Mathis N. Eira, Geir Tommy Pedersen og Cecilie Grape, fra Árja Olaf Eliassen, fra Flyttsamelista (Fsl) Per A. Bæhr og fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven,

Forslag 1

Tillegg tredje avsnitt siste setning i Sametingsrådets forslag til innstilling:
Samisk kulturutøvelse og næringer som er truet og sterkt presset, som kulturbasert høsting, utmarksnæringer, sjøsamisk fiske og kombinasjonsbruk, jordbruk og reindrift, må det tas spesiell hensyn til i planarbeidet.

Punkt 6.3

Tillegg:

... som bruket kan vinterfø, samt arealer for nødvendige installasjoner.

Punkt 6.4

Endring:

Stryk ordet "samt" i 3. linje.

Tillegg siste setning; Dette gjelder blant annet områder for jakt, fiske, vedhugst, sanking av bær, urter og sennagress, samt uttak av virke for duodji som enkeltpersoner eller grupper av personer helt eller delvis har sitt livsgrunnlag knyttet til utnyttelsen av, samt arealer for nødvendige installasjoner.

6.5 endres til å lyde som følger:

Kommuneplandelens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealer for reindrifta, dette gjelder blant annet nødvendig vår-, sommer-, høst- vinterbeite, herunder flytteleier, trekkveier, drivningsleier, slakte-, og merkeplasser, og kalvings- luftings-, brunst- og parringsområder, samt arealer for nødvendige installasjoner.

Punkt 7 Kompensasjon ved skade, ulemper eller fortrengsel

Punkt 7 endres til å lyde som følger:

I vurderingen av enkel om vedtak etter plan- og bygningslovens bestemmelser medfører skade, ulempe eller fortrengsel, for tradisjonell bruk, kan det legges vekt om disse kompenseres med tiltak til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv.

Fra FrP

Forslag 2

Første avsnitt i Sametingsrådets forslag til innstilling endres til å lyde som følger:

formålsbestemmelsen for lovens plansystem. Et viktig hensyn å ta i planleggingen er etter loven å sikre naturgrunnlaget for allmennhetens interesse hva gjelder kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
(Ny tekst er understreket)

Resten av innstillingen fra rådet strykes.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råer Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Undertegnede har lest møteprotokollen og funnet at de vedtak som er ført inn i protokollen er i overensstemmelse med Nærings- og kulturkomiteens vedtak.

Karasjok, 28.05.10

Nærings- og kulturkomiteen

Toril Bakken Kåven
komitéleder

Skjalg Jensen
saksordfører

Mathis N. Eira
saksordfører